

15.8.2024

2656/00 04 05/2024

Asia: Metsähanhikannan hoitosuunnitelmaluonnos (VN/18816/2024)

Maa- ja metsätalousministeriö
kirjaamo.mmm@gov.fi

Lausunto

1 Johdanto

Metsähanhen kannanhoitosuunnitelma esittelee metsähanhen nykytilanteen tuoreimman tutkimustiedon valossa, ja esittää useita toimenpiteitä ja tavoitteita, jotka liittyvät metsähanhikannan kestäväan kehitykseen ja metsästämiseen. Tässä lausunnossa arvioidaan suunnitelman vaikutuksia ja toteuttamiskelpoisuutta. Erityisesti tarkastellaan Luonnonvarakeskuksen (Luke) roolia suunnitelman toteutuksessa.

2 Lausunto

Metsähanhikannan hoitosuunnitelman tavoitteena on, että kanta säilyy elinvoimaisena ja että metsähanhea voidaan myös kestävästi metsästää. Metsähanhikantaa uhkaavat monet laajamittaiset elinympäristöissä tapahtuvat muutokset, kuten vesistöjen samentuminen, tuulivoimarakentaminen merellä ja maalla, rauhallisten erämaisten alueiden hupeneminen ja yleispetojen runsastuminen. Elinympäristöjen määrän, laadun ja hoitotoimenpiteiden tutkimus onkin keskiössä kannan elinvoimaisuuden turvaamisessa.

Metsähanhen metsästämiselle on pitkät perinteet, ja lajin metsästäminen perustellaankin osin metsästyskulttuurin ylläpitämisen kannalta. Luke huomauttaa kuitenkin, että metsähanhen perinteisen erämaissa tapahtuvan metsästyksen eränkäyntikulttuurin vaaliminen ja tukeminen tulee olla yhteydessä mm. metsästyksen aluevalintoihin. Suomessa metsähanhia esiintyy myös alueilla, joissa ihmisvaikutus on laajaa, esiintymisalueet muuntuneita, vähemmän erämaisia sekä metsästystavat erilaisia verrattuna perinteiseen erämaapyyntiin. Luke näkee metsästyksen kestävyysnäkökulmasta riskin mm. silloin, jos metsästystä harrastetaan muualla kuin erämaaisissa olosuhteissa esim. levinneisyysalueen eteläosien turvetuotantoalueille perustetuilla kosteikoilla tai ruokintojen läheisyydessä.

EWA:n tavoitekantha on asetettu välille 60 000–80 000, mikä vastaa pitkälti tämänhetkistä keskistä kokonaiskantaa. Samalla AEWA on osoittanut Suomelle n. 1 500–2 000 linnun vuosittaisen saaliskiintiö, jonka sisältöä tulisi kansallisesti täsmentää, koska kotimainen sulkiva kanta ei nykyisellään kestä lähimainkaan 1 500 linnun verotusta ja em. kiintiö on vaikeasti sovellettavissa ylipäättään. Oheinen kiintiö tulisi määritellä perusteellisemmin huomioiden nimenomaisesti Suomessa vuosittain metsästettävän kannan koko.

Suunnitelmassa todetaan, että metsähanhen metsästyksellä voi olla taloudellista merkitystä mm. elinkeinojen harjoittajille. Luke katsoo, että lajin taloudellinen hyödyntäminen mm. metsästysmatkailussa tulee pysyä vähäisenä, mikäli kotimainen kanta ei kasvaisi nykyisestä huomattavasti. Luke näkee ristiriitaisena sen, että kannanhoitosuunnitelmassa metsähanhen metsästyksessä nähdään laajenevia mahdollisuuksia ja jopa elinkeinotoimintaa, mutta toisaalta

saalismäärä ei alhaalle asetetun tavoitekannan myötä mahdollista laajennuksia nykyiseen saalismääriin ilman selkeitä laskelmia todellisesta kotimaisesta metsähanhen metsästyskestävyydestä. Luke ei näe, että perinteistä erämaapyyntiä voi hyödyntää yritystoiminnan kautta laajasti. On myös huomioitava, että Venäjän osuus kansainvälisestä kiintiöstä on poistettu kokonaan, ja metsästyskestävyys arvioidaan vain muiden kannanhoitoalueen saaliskiintiöiden perusteella.

Luke korostaa, että suunnitelman toteutuminen vaatii huomattavia resursseja tutkimukselle ja seurannalle, jotka on varmistettava ennen metsähanhikannan laajamittaisemman verotuksen avaamista. Tämä on oleellista, jotta kestävä metsästys varmistetaan. Yhtenä oleellisena seikkana voi pitää sitä, että kannan tulee antaa alueellisin rajoituksin runsastua sellaisilla alueilla, joissa kanta on yhä harva. Tällöin valtakunnallisen tai koko keskisen kannanhoitoalueen populaatiokehitys ei ole mittareista paras, vaan tietoa tarvitaan paikallispopulaatioiden tasolla. Paikallinen kanta runsastuu paikallisten emolintujen myötä varmemmin ja nopeammin kuin muilta alueilta tulevan tulomuuton kautta. Siksi etenkin kehnoina poikastuottovuosina metsästystä on syytä rajoittaa lisääntyvien emolintujen säilyttämiseksi. Poikastuoton toteaminen vaatii seurantaa vertailukelpoisilla alueilla, jota tietoa tällä hetkellä ei kaikilta osin ole käytettävissä.

Kannanhoitosuunnitelma metsähanhille on kokonaisuudessaan hyvin suunniteltu, ja Luonnonvarakeskuksen rooli tieteellisen tiedon tuottajana ja arvioijana on ratkaiseva suunnitelman onnistumisen kannalta. On tärkeää varmistaa, että Luke saa riittävät resurssit ja tuen näiden tehtävien toteuttamiseen.

Yksityiskohtaisia kommentteja

(1) "Kehitetään menetelmiä Suomessa pesivien metsähanhien parimäärän arviointiin. Tavoite on, että Luonnonvarakeskus tuottaa säännöllisin välein arvion parimäärästä." (Sivu 38).

Luonnonvarakeskuksen tehtäväksi esitetty pesivien hanhien parimäärän arviointi on keskeinen osa kannan kestävyuden seurantaa. Tämä auttaa varmistamaan, että toimenpiteet perustuvat ajankohtaiseen ja tarkkaan tietoon populaation tilasta. Parimäärän arvioiminen on mallinnustyönä haastava tehtävä, joka sopii Luken tehtäväkirjoon hyvin. Laadukkaan kanta-arvion laatiminen vaatii kuitenkin ensi vaiheessa mittavan panostuksen tilastolliseen populaatiomallinnukseen. Työn aloittaminen on mahdollista jo nykyisillä olemassa olevilla aineistoilla.

(2) "Luonnonvarakeskus tuottaa vuosittain arvion Suomessa metsästyskauden alussa tavattavien lintujen määrän kehityksestä." (Sivu 38)

Luke vastaa lintujen määrän vuosittaisesta arvioinnista, mikä on tärkeää metsästyskauden säätelyn kannalta. Tämä tukee kestävä metsästystä ja auttaa ehkäisemään kannan liikasaalistusta. Vuosittainen arvio vaatii vuosittaisia (helikopterilla) tehtäviä maastotöitä eri alueilla sekä riittävän otoksen satelliittiseurannassa olevia lintuyksilöitä. Sekä vuosittaiset maastotyöt että satelliittilähettimien kiinnittäminen hanhille vaativat resursseja, joihin ei saa tulla välivuosia. Seurannan jatkuminen ja riittävät alueelliset otokset vaativat jatkuvan pitkäjänteisen rahoituksen.

15.8.2024

2656/00 04 05/2024

(3) "Luonnonvarakeskus yhdessä muiden tutkimuslaitosten kanssa kerää ja julkaisee tietoa metsähanhien elinympäristöjen käytöstä ja pesimäalueista." (Sivu 38)

Elinympäristöjen käytön mallintaminen on keskeinen tehtävä, jotta voidaan arvioida (a) nykyistä kannan kokoa, (b) kannan levittäytymismahdollisuuksia, (c) hoitotoimenpiteiden kohdistamista ja (d) maankäytön (esim. tuulivoiman) vaikutuksia. Luke pitää näitä tavoitteita erittäin tärkeinä. Satelliittiseurannassa olevat yksilöt tuottavat näihin kysymyksiin parasta aineistoa, minkä vuoksi Luke katsoo, että satelliittiseuranta vaatii riittävän panostuksen jatkossakin.

(4) "Luonnonvarakeskus ja Suomen riistakeskus osallistuvat koko muuttoreitin kannan seurantaan ja sen menetelmien kehittämiseen." (Sivu 39)

Koko muuttoreitin seuranta on olennainen osa kansainvälistä yhteistyötä hanhikantojen hallinnassa. Tämä mahdollistaa tehokkaamman suojelutoiminnan ja metsästyspaineen hallinnan. Luke huomauttaa, että ilmastonmuutoksen ja hanhien muuttokäyttäytymisen muutosten myötä voi tulla eteen tilanne, jossa metsähanhien määrää tulisi seurata laajemmin Suomessa. Laajamittainen levähtävien lintujen seuranta vaatii resursseja, sillä yksinomaan vapaaehtoisvoimin tehtävien laskentojen toteutumiseen jää liikaa epävarmuutta.

3 Lausunnon tiivistelmä

Kannanhoitosuunnitelma metsähanhille on kokonaisuudessaan hyvin suunniteltu, ja Luonnonvarakeskuksen rooli tieteellisen tiedon tuottajana ja arvioijana on ratkaiseva suunnitelman onnistumisen kannalta. On tärkeää varmistaa, että Luke saa riittävät resurssit ja tuen näiden tehtävien toteuttamiseen.

Sirpa Thessler

Johtaja, Luonnonvarat

Hyväksytty Luken prosessinhallintajärjestelmässä 15.08.2024 klo 09:21:47.

Lausunnon valmistelija(t):

Antti Paasivaara

Markus Piha, Tuomas Seimola

Liitteet:

Tiedoksi: